

Programarea Calculatoarelor

Cursul 6: Pointeri (I).

Declarare. Pointeri constanți.

Pointeri și tablouri. Operații cu
pointeri. Pointeri ca argument și
valoare returnată

Ion Giosan

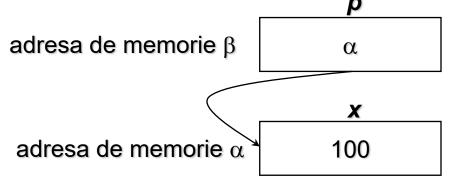
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca Departamentul Calculatoare

Pointeri

 Un pointer este o variabilă care conţine adresa unei alte variabile

Exemplu

Cod în C:

```
int x = 100;
int *p = &x;
```

- Orice pointer are un anumit tip
- În exemplul de mai sus
 - x este o variabilă de tip int având valoarea 100
 - **p** este un pointer de tip **int** având valoarea α
- Un pointer (o adresă de memorie) ocupă în memorie
 - 4 octeți, dacă programul rezultat este o aplicație pe 32 de biți (în întregul curs de Programarea Calculatoarelor considerăm acest caz)
 - 8 octeți, dacă programul rezultat este o aplicație pe 64 de biți

Declararea pointerilor. Asignarea adresei unei variabile

Caracterul * precede identificatorul pointer-ului

```
tip *identificator
```

Exemplu

```
int *p;
```

- Adresa unei variabile se poate obţine utilizând operatorul referinţă &
- Asignarea adresei variabilei întregi x la un pointer p:
 - Declaraţii

```
int x;
int *p;
```

Asignarea adresei

$$p=&x$$

Determinarea valorii stocate la o adresă de memorie

- Valoarea stocată la adresa de memorie referită de pointerul p se poate determina utilizând operatorul de dereferenţiere *
- Exemplu

 Asignarea x=y se poate face utilizând una din următoarele două secvențe de cod

Erori frecvente cu pointeri

 Notația * care apare în declarația unui pointer înainte de numele identificatorului nu este distributivă

```
int *a, b;
```

- a este un pointer la un întreg
- b este un întreg
- După declararea unui pointer, acesta este neinițializat
 - Exemplu declarația unui pointer la int; acesta nu referă o zonă de memorie alocată

```
int *a;
```

Eroare frecventă

```
int *a;
scanf("%d", a);
```

Nu putem citi un întreg într-o zonă de memorie nealocată în prealabil!

Erori frecvente cu pointeri

- După declararea unui pointer, acesta referă aproape sigur o zonă de memorie nealocată
 - Nu putem scrie o valoare la acea adresă întrucât nu a fost alocat spațiu de memorie!

• Pointerii trebuie inițializați înainte de a fi utilizați!

Pointeri la void

- Când un pointer nu trebuie să aibă un anumit tip se utilizează
 void *identifier;
- Utilizarea pointerilor la void asigură genericitate implementărilor
 - Un pointer la void poate primi valoarea unui pointer de orice tip
- Un pointer la void nu poate fi dereferențiat
- Exemplu

```
int x;
float y;
void *p;
```

- Atribuiri corecte: p = &x; p = &y;
- Pentru dereferenţiere trebuie specificat mai întâi tipul (operaţie de cast) (tip *)p şi apoi efectuată dereferenţierea

```
p = &y; float z = *((float *)p);
```


Pointeri la void

- La fiecare moment de timp, programatorul trebuie să știe tipul valorii memorate la adresa referită de către un pointer la void
- Exemplu

```
int x;
void *p;
```

Atribuirea x=10; este echivalentă cu utilizarea următoarei secțiuni de cod

```
p = &x;
*((int *)p) = 10;
```

Dereferențierea directă a lui p nu se poate face fără a face mai întâi conversia de tip la int *

Eroare:

```
*p = 10;
```


Pointeri constanți

Declararea unui pointer constant

```
tip* const identificator=valoare;
```

- Pointer-ul identificator este un pointer constant la o zonă de memorie care conține o valoare de tipul tip
- Pointer-ului respectiv nu i se va putea schimba adresa pe care o referă

Exemplu

```
double z = 4.52;
double* const x = &z;
double y = 3.89;
```

Atribuire permisă (valoarea de la adresa x se schimbă)

```
*x = y;
```

Atribuire imposibilă (adresa referită de x este constantă!)

```
x = &y;
```


Pointeri la valori constante

Declararea unui pointer la o valoare constantă

```
const tip* identificator=valoare;
tip const* identificator=valoare;
```

- Pointer-ul identificator este un pointer la o zonă de memorie care conține o valoare constantă de tipul tip
- Valoarea stocată la adresa respectivă nu se va putea schimba

Exemplu

```
double z = 4.52;
const double* x = &z;
double y = 3.89;
```

Atribuire imposibilă (valoarea stocată la adresa x nu se poate schimba!)

```
*x = y;
```

Atribuire permisă (adresa x poate fi schimbată cu adresa lui y)

```
x = &y;
```


Pointeri constanți la valori constante

Declararea unui pointer constant la o valoare constantă

```
const tip* const identificator=valoare;
```

- Pointer-ul identificator este un pointer constant la o zonă de memorie care conține o valoare constantă de tipul tip
- Nici pointer-ul, nici valoarea stocată la adresa respectivă nu se vor putea schimba
- Exemplu

```
double z = 4.52;
const double* const x = &z;
double y = 3.89;
```

Atribuire imposibilă (valoarea de la adresa lui x nu se poate schimba!)

```
*x = y;
```

Atribuire imposibilă (adresa x nu poate fi schimbată cu adresa lui y!)

```
x = &y;
```


- Diferențele constau în poziționarea cuvântului const înainte sau după caracterul *
 - Pointer constant: tip* const identificator;
 - Pointer la o constantă: tip const *identificator;

• În declarația unui parametru formal al unei funcții

```
const tip *parametru_formal
```

 Face ca valorile din zona de memorie referită de parametrul actual corespondent să nu poată fi modificate!

Pointeri și tablouri

- Numele unui tablou reprezintă valoarea adresei de memorie a primului său element
- Numele unui tablou este un pointer constant la primul său element – nu poate schimbat de-a lungul execuției programului
- Exemplu

```
int a[100], b[100];
int *p;
int x;
...
p=a; // p reţine adresa lui a[0]
b=a; // gresit! -> b este pointer constant
x=a[0] este echivalentă cu x=*p;
x=a[10] este echivalentă cu x=* (p+10);
    // al unsprezece-lea element din tablou
    (elementul de pe pozitia numarul 10)
```


- Incrementarea/decrementarea cu 1
 - Se pot utiliza operatorii ++ și --
- Exemplu

- Adunarea/scăderea unui întreg la/dintr-un pointer
 - Operaţiile p+n şi p-n rezultă în incrementarea respectiv decrementarea valorii lui p cu (n x numărul de octeţi) necesari pentru a memora o valoare de tipul lui p
- Exemplu

Diferența a doi pointeri

- Dacă doi pointeri p și q referă elementele de pe pozițiile i și j dintr-un tablou a, adică p=&a[i] și q=&a[j] atunci q-p=j-i
- Diferența a doi pointeri reprezintă numărul de octeți dintre cele două adrese de memorie împărțit la numărul de octeți pe care este reprezentat tipul de date al pointerilor respectivi

Exemplu

```
double a[100];
double *p = a+8; /* p referă elementul a[8] */
double *q = a+10; /* p referă elementul a[10] */
int dif = q-p;
printf("%p;%p;%d\n",p,q,dif); //0028fc20;0028fc30;2
```


- Compararea a doi pointeri
 - Se poate face cu ajutorul operatorilor < <= > >= == !=
 - Rezultatul este dat de compararea valorilor adreselor de memorie pe care le conţin acei pointeri

Exemplu

```
double a[100];
double *p = a+8; /* p referă elementul a[8] */
double *q = a+10; /* p referă elementul a[10] */
double *r = &a[8]; /* r referă elementul a[8] */
printf("%d\n", p>q); // 0
printf("%d\n", p==r); // 1
printf("%d\n", q!=r); // 1
printf("%d\n", p<=q); // 1</pre>
```


Pointeri – exemplul 1

```
#include <stdio.h>
void max min1(int n, int a[], int *max, int *min)
  int i;
  *max=a[0];
  *min=a[0];
  for (i=1; i<n; i++)
     if (a[i] > *max) *max=a[i];
     else if (a[i] < *min) *min=a[i];</pre>
void max min2(int n, int *a, int *max, int *min)
  int i;
  *max=*a;
  *min=*a;
  for (i=1; i<n; i++)
     if (*(a+i) > *max) *max=*(a+i);
     else if (*(a+i) < *min) *min=*(a+i);
```


Pointeri – exemplul 1

```
int main()
  int i, n, maximum, minimum, x[100];
  printf("Dimensiunea tabloului este:");
  scanf("%d", &n);
  for (i = 0; i < n; i++)
      printf("x[%d]=", i);
       scanf("%d", &x[i]);
  /* Apelul primei functii */
  max min1(n, x, &maximum, &minimum);
  printf("max min1: maximum=%d si minimum=%d\n", maximum, minimum);
  /* Apelul celei de-a doua functii -> utilizand operatii cu pointeri*/
  max min2(n, x, &maximum, &minimum);
  printf("max min2: maximum=%d si minimum=%d\n", maximum, minimum);
  return 0;
```


Pointeri – exemplul 2

```
int array[10]; /* Tablou de intregi -> date de intrare */
int main() {
  int *data ptr; /* Pointer la date */
  int value; /* O valoare numar intreg */
  data ptr = &array[0];/* Pointer la primul element din tablou*/
  value = *data ptr++; /* Obtine elementul de pe pozitia #0,
                          data_ptr refera elementul #1 */
  value = *++data ptr; /* Obtine elementul de pe pozitia #2,
                          data ptr refera elementul #2 */
  value = ++*data ptr; /* Incrementeaza elementul #2,
                          se returneaza valoarea lui,
                          data ptr ramane neschimbat */
```


Pointeri ca argument și valoare returnată

- Trimiterea unui pointer ca şi argument la apelul unei funcţii se face, în C, prin valoare (ca şi orice alt argument de alt tip)
- O funcție poate returna un pointer (ca și orice altă valoare de alt tip)

Atenție!

- Nu returnați un pointer la o variabilă locală (automată, alocată pe stivă) funcției respective!
- Această variabilă este alocată pe stivă, iar la terminarea execuţiei corpului funcţiei nu se mai garantează accesul valid la zona respectivă de memorie
- Este posibil ca zona respectivă de memorie să fie eliberată imediat după ieșirea din funcție!

Pointeri ca argument și valoare returnată

```
int* f(int* a, int* b) {
   int *c=(*a<*b)?a:b;
   return c;
int* g(int* a, int* b) {
   int val=(*a<*b)?*a:*b;</pre>
   int *c=&val;
   return c; // adresa unei variabile locale automate (alocate pe stiva)!
int main() {
   int x=30;
   int y=60;
   int z=*(f(&x,&y));
   printf("%d\n",z); // 30 \rightarrow cu siguranta!
   int t=*(g(&x,&y)); /* este posibil ca zona de memorie unde este alocat
                      "val" sa fie eliberata imediat dupa apelul lui "q" */
   printf("%d\n",t); /* 30 -> numai in cazul in care dereferentierea din
                       instructiunea precedenta nu a esuat! */
   return 0;
```